

دانشگاه علوم پزشکی خدمات بهداشتی درمانی ایران

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

کارشناسی ارشد پرستاری داخلی جراحی - پدافند غیر عامل و نقش پرستار در آن

طرح دوره نظری (Course plan)

نیمسال اول تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۴

تدوین و بازنگری: دکتر خیری

مسئول درس: دکتر خیری

تاریخ بازنگری: شهریور ۱۴۰۲

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارابه دهنده درس: پرستاری داخلی و جراحی

عنوان درس: پدافند غیر عامل و نقش پرستار در آن

نوع و تعداد واحد: دکتر خیری

مدرس / مدرسان: دکتر خیری

پیش نیاز / همزمان: داروشناسی بالینی، پرستاری روش های پیشرفته پایش سلامت

رشته و مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد پرستاری داخلی - جراحی

اطلاعات مسئول درس:

رتبه علمی: استادیار - عضو هیئت علمی

رشته تخصصی: آموزش پرستاری

محل کار: دانشکده پرستاری و مامایی ایران

تلفن تماس: ۴۳۶۵۱۶۱۴

نشانی پست الکترونیک: khayeri.f@iums.ac.ir

توصیف کلی درس

در این درس فراگیران با مفاهیم و مصادیق پدافند غیر عامل و نقش پرستار در آن آشنا شده و با اتکا به آموخته های خود به برنامه ریزی و آموزش در قالب یکی از الگوهای پرستاری در جهت پیشگیری مراقبت درمان و توان بخشی از آسیب دیدگان بلایا و خانواده آنها می پردازد.

اهداف کلی / محورهای توانمندی (Competency):

هدف کلی: آشنایی فراگیران با مفاهیم و مصادیق پدافند غیر عامل و پی آمدهای آن

اهداف اختصاصی / زیرمحورهای هر توانمندی (Core Competency):

در پایان برنامه آموزشی، انتظار می رود فراگیران قادر باشند:

۱. مفاهیم، نقش و کاربرد الگوهای پرستاری در مواجهه با پدافند غیر عامل را تعریف کند
۲. پدافند غیر عامل در حوزه بهداشت، درمان و سلامت را شرح دهد
۳. عوامل شیمیایی (سیانیدها، عوامل اعصاب، تنفسی، خونی و تاول زا) را توضیح دهد
۴. عوامل تشعشعی و هسته ای را شرح دهد
۵. سلاح و عوامل بیولوژیک بشرح ذیل را توضیح دهد:
 - پدافند غیر عامل در بلایا
 - میکروبی: سیاه زخم - بوتولیسم - طاعون
 - ویروسی: آبله مرغان - آنفلوآنزا - تب های خونریزی دهنده
۶. مداخلات آب و هوایی (پدیده هارپ) را شرح دهد
۷. پیشگیری - مدیریت مراقبت ها - نقش و وظایف مدیریت پدافند غیر عامل را توصیف کند

رویکرد آموزشی:

حضوری مجازی^۲ ترکیبی^۳*

روش های یاددهی - یادگیری با عنایت به رویکرد آموزشی انتخاب شده:

رویکرد حضوری

- سخنرانی تعاملی (پرسش و پاسخ، کوئیز، بحث گروهی و ...)
- بحث در گروه های کوچک
- یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)

-
1. Educational Approach
 2. Virtual Approach
 3. Blended Approach

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

- * یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- یادگیری مبتنی بر سناریو
- استفاده از دانشجویان در تدریس (تدریس توسط هممتایان)
- یادگیری مبتنی بر بازی
- سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد مجازی

- سخنرانی تعاملی
- کلاس وارونه
- یادگیری مبتنی بر بازی دیجیتال
- * یادگیری مبتنی بر محتوای الکترونیکی تعاملی
- یادگیری مبتنی بر حل مسئله (PBL)
- سایر موارد نام ببرید.....

رویکرد ترکیبی

ترکیبی از روش‌های زیرمجموعه رویکردهای آموزشی مجازی و حضوری، به کار می‌رود.
لطفا نام ببرید

مطالب این درس به صورت سخنرانی، آموزش در گروه‌های کوچک، بحث و تبادل نظر و پرسش و پاسخ، نمایش فیلم، استفاده از وسایل کمک آموزشی، Skype، adobe connect، BBB و نوید ارائه می‌شود. همچنین ساعات مصادف با تعطیلی با هماهنگی اساتید و دانشجویان بصورت حضوری / مجازی جبران خواهد شد.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

پدافند غیر عامل و نقش پرستار در آن
روز و ساعت کلاس: روز های چهارشنبه
ساعت: ۸-۱۰

کلاس های نظری				
جلسه	موضوع	روش یاددهی- یادگیری	تاریخ ارائه	نام مدرس / مدرسان
۱	مفاهیم ، نقش و کاربرد الگوهای پرستاری در مواجهه با پدافند غیر عامل	حضور	۱۴۰۳/۰۶/۲۸	دکتر خیری
۲	- پدافند غیر عامل در حوزه بهداشت، درمان و سلامت - عوامل شیمیایی (سیانید ها، عوامل اعصاب، تنفسی، خونی و تاول زا) - عوامل تشعشعی و هسته ای	حضور	۱۴۰۳/۰۷/۴	دکتر خیری
۳	سلاح و عوامل بیولوژیک: - پدافند غیر عامل در بلایا - میکروبی: سیاه زخم - بوتولیسم - طاعون - ویروسی: آبله مرغان - آنفلوآنزا - تب های خونریزی دهنده.	حضور	۱۴۰۳/۰۷/۱۱	دکتر خیری
۴	- مداخلات آب و هوایی (پدیده هارپ) - پیشگیری - مدیریت مراقبت ها - نقش و وظایف مدیریت پدافند غیر عامل	حضور	۱۴۰۳/۰۷/۱۸	دکتر خیری

وظایف و انتظارات از دانشجوی:

- ۱- زیر بنای علمی مناسب جهت فراگیری مطالب مورد تدریس را کسب نماید.
- ۲- در تمام ساعات / جلسات کلاس درس بدون تاخیر حضور یابند .
- ۳- در بحث های کلاس بطور فعال شرکت نمایند.
- ۴- تهیه تکالیف محوله با استفاده از منابع علمی به روز و ارائه آن در زمان مقرر
- ۵- در امر ارائه مطالب آموزشی محوله توسط استاد آمادگی لازم را داشته و داوطلب باشد .
- ۶- تحت نظر استاد برنامه آموزشی خود را پیگیری و نیاز های آموزشی خود را اعلام و دنبال نماید.
- ۷- در آزمون های میان دوره ای شرکت نماید (در صورت غیبت در آزمون های میان دوره ای اگر غیبت غیرموجه باشد نمره صفر برای آن آزمون منظور خواهد شد و چنانچه غیبت موجه باشد با ارائه گواهی معتبر لازم است دانشجو تا حداکثر دو هفته بعد از تاریخ آزمون برای انجام امتحان به استاد مربوطه مراجعه نمایند ، در غیر این صورت نمره صفر منظور خواهد شد).
- ۸- غیبت در کلاس نباید از حد مجاز ۴ / ۱۷ ساعات کلاس بیشتر باشد در صورتی که غیبت بیش از حد مجاز باشد:
 - ✓ الف- چنانچه بیش از ۱/۲ غیبت ها موجه باشد آن واحد درسی حذف میشود.
 - ✓ ب- چنانچه غیبت ها غیر موجه باشد نمره صفر برای آن منظور خواهد شد.

دانشگاه علوم پزشکی تهران

روش ارزیابی دانشجوی:

▪ ذکر نوع ارزیابی:

- ارزیابی تکوینی (سازنده)^۱
- ارزیابی تراکمی (پایانی)^۲

روش ارزشیابی:

مصاحبه	چک لیست	صحیح / غلط	چورکردنی	چند گزینه ای*	کوتاه پاسخ	گسترده پاسخ
Clinical Work Sampling	DOPS	Mini CEX	Long Case	Short Case	OSCE	Key Feature
CRP	SCT	PMP	PUZZLE	Portfolio	360 ⁰	Log Book

سایر روش های ارزشیابی:

بارم بندی نمره: از ۲۰ نمره: نظری ۲۰

کار عملی: نمره	* تکالیف کلاسی: ۱۵٪ نمره	حضور و مشارکت فعال: ۱۰٪ نمره
امتحان پایان ترم / دوره: ۷۵٪ نمره	امتحان میان ترم / دوره: -- نمره	کوئیز: نمره

* تکالیف کلاسی: ۰/۱۵ نمره

➤ ارائه ۱ مقاله، مرتبط، معتبر و به روز ۱۵٪

- مقالات علمی باید تحقیقی لاتین از سال ۲۰۱۸ به بعد که در پایگاه معتبر چاپ شده باشد.
- نمره مقاله شامل: عنوان ۱٪ / چکیده ۲٪ - روش کار ۲٪ - نتایج ۲٪ - بحث و نتیجه گیری ۲٪ - رفرنس نویسی ۱٪ است.

سهم ارزشیابی هر نوع / روش در نمره نهایی و سهم نمره اساتید دوره:

از ۲۰ نمره: نظری ۲۰

سهم ارزشیابی (%)	سنجه
	حضور و مشارکت فعال در کلاس
سهم ارزشیابی تکالیف با جزئیات مشخص شود.	تکالیف
سهم هر استاد در ارزشیابی مشخص شود.	آزمون پایان ترم
سهم هر استاد در ارزشیابی مشخص شود.	آزمون میان ترم
جمع کل از ۲۰	جمع نمره یا امتیازدهی

- 1 . Formative Evaluation
- 2 . Summative Evaluation

- * ذکر روش ارزیابی دانشجو (شفاهی، کتبی (چهارگزینه ای، درست نادرست، باز پاسخ و غیره)، آزمون های ساختارمند عینی مانند: OSCE، OSLE و غیره) و یا ارزیابی مبتنی بر محل کار با استفاده از ابزارها (مانند: لاگ بوک، کارپوشه، DOPS)
- * ذکر سهم ارزشیابی هر روش در نمره نهایی دانشجو (جدول سهم نمره براساس طراحی روش ارزیابی دانشجو)
- * در رویکرد آموزشی مجازی، سهم ارزیابی تکوینی بیش از سهم ارزیابی تراکمی باشد.

منابع اصلی درس :

۱. دانشجویان می توانند از کلیه کتب، نشریات و مقالات رسمی در رابطه با دانش افزایشی مربوط به پدافند غیر عامل می توانند استفاده می کنند.
۲. خیری فریدون و همکاران، کلیات پدافند غیر عامل با رویکرد حوزه سلامت و نقش پرستار در آن، دانشگاه علوم پزشکی ایران، چاپ الوند پویان، ۱۴۰۰
3. Krepinevich AF. & Watts BD. The Last Warrior: Andrew Marshall and the Shaping of Modern American Defense Strategy. 2015. New York: basic books publisher
4. An overview of passive defense English for specific purpose. تهران. نشر دانشکده علوم و فنون فارابی. ۱۳۹۴
۵. خانکه، حمیدرضا. آمادگی بیمارستانی در حوادث و بلایا: برنامه کشوری. تهران انتشارات دانشگاه توانبخشی و بهزیستی
6. Shahmir Z. The Recommendations and Promotion of the Existing Rules of Designing Passive Defense. 2014: Journal of Social Issues & Humanities, Volume 2, Issue 12,
7. -Chan E Y Y. ETAL. Is Previous Disaster Experience a Good Predictor for Disaster Preparedness in Extreme Poverty Households in Remote Muslim Minority Based Community in China? J Immigrant Minority Health (2014) 16:466–472
8. Tekin1 E, Aslan Sh2Emergency and First Aid in Cases of the Use of Chemical, Biological, Radiation, and Nuclear Weapons. Eurasian J Emerg Med. 2016; 15: 90-3

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

نکات کاربردی طرح دوره های نظری / عملی

پیامدهای یادگیری

پیامدهای یادگیری، ترکیبی از دانش، نگرش، مهارت ها و به طور کلی ویژگی هایی هستند که میخواهیم دانشجویان ما در انتهای دوره داشته باشند. در واقع به لحاظ ساختاری، پیامدهای یادگیری جملاتی هستند که توصیف می کنند در انتهای دوره چه انتظاری از دانشجو داریم و به عبارت دیگر دانشجو در انتهای دوره چه چیزی را باید بداند، درک کند و قادر به انجام آن باشد. برای مثال دانشجوی دکترای تخصصی ... در پایان دوره ... باید بتواند ضمن آگاهی بر ضوابط پژوهش اخلاقی، اصول مرتبط را در استفاده از منابع اطلاعاتی منتشر شده، منتشر نشده و الکترونیکی به کار بندد.

فعالیت های یاددهی - یادگیری

منظور از فعالیت های یاددهی، مجموعه فعالیت هایی است که استادان و دستیاران ارشد در هنگام ایفای نقش استادی، به منظور آموزش بهینه کارآموزان/ کارورزان و فراگیران بر عهده دارند. در این میان، استفاده از راهبردهای یاددهی - یادگیری متمرکز بر روش های فعال و تعاملی، موجب تقویت انگیزه و محوریت یادگیرندگان خواهد شد. نظیر بحث در گروه های کوچک، آموزش مبتنی بر مسأله، آموزش مبتنی بر تیم و روش های خودآموزی و آموزش الکترونیکی.

و منظور از فعالیت های یادگیری، مجموعه فعالیت هایی است که کارآموزان/ کارورزان و فراگیران به منظور ارتقای دانش و مهارت در هر یک از چرخش ها، موظف به انجام آنها هستند. به عنوان مثال: شرکت فعال در راند^۱، گراند راند^۲ و ژورنال کلاب^۳، ارائه کنفرانس های آموزشی^۴، انجام پروژه و ارائه مباحث در قالب سمینار و سایر موارد ...

روش های ارزیابی فراگیران

ارزیابی فراگیران و کارآموزان/ کارورزان به صورت تکوینی (در طول دوره آموزشی و با هدف ارائه بازخورد و اصلاح عملکرد فراگیر و یا با اختصاص سهمی از نمره نهایی به آن، تأثیرگذار در ارزیابی پایانی دانشجو) و پایانی (در پایان دوره آموزشی به منظور تصمیم گیری و قضاوت در خصوص میزان یادگیری فراگیر) و با بهره مندی از انواع روش های ارزیابی صورت می پذیرد:

- ارزیابی دانش نظری با استفاده از انواع آزمون های کتبی اعم از تشریحی، صحیح و غلط، چند گزینه ای، جور کردنی، استدلال محور و ... انجام می گردد.

1. Round
2. Grand Round
3. Journal Club
4. Didactic Conferences

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

- **ارزیابی عملکردی**^۱ در محیط های شبیه سازی شده برای مثال با استفاده از آزمون بالینی ساختارمند عینی (OSCE)^۲ به عنوان یکی از مصادیق بارز آزمون های ویژه ارزیابی عملکرد می باشد.

نکته: بر طبق برنامه آموزشی دوره های کارآموزی و کارورزی مصوب کمیته برنامه ریزی دوره پزشکی عمومی، سهم ارزیابی نظری در دوره کارآموزی نباید بیش از ۵۹ درصد نمره نهایی ارزیابی کارآموزان بوده و در دوره کارورزی نباید بیش از ۲۵ درصد نمره نهایی ارزیابی را به خود اختصاص دهد.

- **ارزیابی در محیط کار**^۳ شامل فعالیت هایی است که فراگیران به طور مستقل و یا با راهنمایی استاد در محیط های کار واقعی و آزمایشگاه انجام می دهند. نظیر انجام کارهای عملی مختلف و با استفاده از انواع روش های ارزشیابی در محیط کار مانند:

- ارزشیابی ۳۶۰ درجه^۴
- بررسی پورت فولیو^۵ و لاگ بوک^۶
- استفاده از Mini-CEX ، DOPS ، Global rating form و سایر موارد با هدف ارزیابی در طول دوره (ارزیابی تکوینی)

Global rating form: این روش در پایان هر چرخش بالینی، توسط عضو هیأت علمی مربوط، در خصوص ابعاد مختلف توانمندی های مورد انتظار دانشجو به صورت کلی، انجام می شود و برطبق برنامه های آموزشی مصوب دوره پزشکی عمومی، در دوره کارآموزی، سهم اختصاص یافته به این روش ارزیابی، حداکثر ۵۰٪ ارزیابی نهایی کارآموز و در دوره کارورزی، حداقل ۴۰٪ و حداکثر ۷۵٪ ارزیابی نهایی کارورز می باشد. این شکل از ارزیابی نیاز به مجموعه روشنی از شاخص های عملکردی دارد که با توجه به ارتباطی که با توانمندی های مورد انتظار برای فراگیران دارند، از اهمیت ویژه ای برخوردار می باشند. در این روش، عملکرد فراگیر با استفاده از یک مقیاس درجه بندی، در هر یک از حوزه های توانمندی، مورد ارزیابی قرار گرفته و به او امتیاز داده می شود.

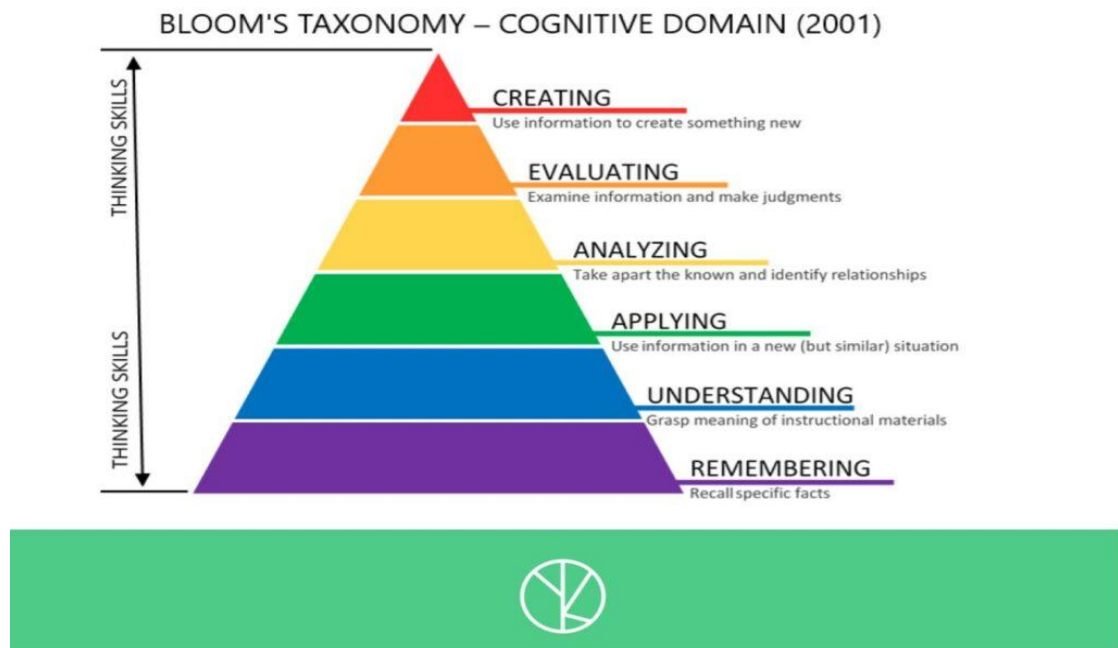
Direct Observation Procedural of Skill: مشاهده مستقیم مهارت های بالینی به عنوان روشی است که به طور ویژه، برای ارزیابی مهارت های عملی (پروسجرها) طراحی شده است. در این روش فراگیر در حین انجام پروسیجر، مورد مشاهده قرار می گیرد و عملکرد وی بر اساس یک چک لیست ساختارمند، ارزیابی می شود. با این روش، بعد از هر بار انجام آزمون، نقاط قوت و ضعف فراگیر شناسایی می شوند. فرایند مشاهده فراگیر در حدود ۱۵ دقیقه و ارائه بازخورد به وی حدود ۵ دقیقه به طول می انجامد.

Mini Clinical Evaluation Exercise: در این نوع آزمون، یکی از اعضای هیأت علمی، عملکرد فراگیر را در مواجهه با بیمار مشاهده می کند و سپس با استفاده از مقیاس درجه بندی به هر کدام از توانمندی های فراگیر، در فرمی که به همین

منظور تهیه شده است، نمره می دهد. در این نوع آزمون انتظار می رود عملکرد فراگیر در طول ترم در چند مواجهه و با استفاده از ارزیابان متفاوت، ارزیابی گردد.

هرم یادگیری بلوم Bloom Taxonomy

آشنایی با هرم یادگیری بلوم

الف) حوزه اول بلوم – حوزه شناختی:

که در شش طبقه: یادآوری، فهم، کاربرد، تجزیه و تحلیل، نقد و ارزیابی، خلق

- **یادآوری یا به ذهن سپاری (Remembering):** اولین سطح شناخت، یادآوری یا به ذهن سپاری است. در نظر بگیرید شما به عنوان یک دانشجو قرار است در دانشگاه سطح شناخت خود را بالا ببرید. اولین گام برای افزایش شناخت در شما، به ذهن سپردن مفاهیم است. مثلاً مفاهیم مربوط به ... به خاطرتان بسپارید. این مرحله پایه یادگیری و شناخت است.
- **فهم (Understanding):** سطح دوم در حوزه شناخت، فهم است. اگر بعد از خواندن یک مفهوم، تئوری، یا کتاب توانستید آن را بفهمید شما یک گام در حوزه شناخت به پیش رفته اید.
- **بکارگیری (Applying):** مرحله سوم در سطوح شناختی، بکارگیری است. اگر دانشجویی توانست آموخته‌های کلاس را در تدوین یک برنامه مراقبتی / بالین بکار گیرد آنگاه به این سطح از شناخت رسیده است.

دانشگاه علوم تربیتی و معارف اسلامی گیلان

- **تحلیل: (Analyzing)** گام بعدی در حوزه شناخت تحلیل است. دانشجویی که به این مرحله از شناخت رسیده است می تواند اجزاء، روابط و ساختارها را تجزیه و تحلیل کند.
- **نقد و ارزیابی: (Evaluating)** گام بعدی در سطوح شناخت نقد و ارزیابی مفاهیم است. در این سطح فرد به شناخت بسیار بالایی دست یافته به طوری که می تواند مفاهیم را به اجزا تقسیم کرده و اجزا و روابط را مورد نقد قرار دهد. مثلا دانشجویان در سطح دکترا باید بتوانند اقدام به نقد تئوری ها و مفاهیم کنند.
- **خلق: (Creating)** عالی ترین سطح شناخت از دیدگاه بلوم خلق است. منظور از خلق ارائه یک مفهوم، نظریه یا شیوه کاربردی است. برای مثال دانشجویی که یک نظریه ارائه می دهد، در این مرحله از شناخت قرار دارد.

ب: حوزه دوم بلوم - حوزه عاطفی

در پنج طبقه: دریافت کردن، پاسخ دادن، ارزش گذاری، سازمان دادن ارزشها، شخصیت پذیرفتن

- **حساس شدن: (Receiving)** در این مرحله دانشجو نسبت به یک موضوع حساس شده و موضوع توجه دانشجو را به خود جلب می کند.
- **واکنش: (Responding)** در این مرحله دانشجو علاوه بر توجه، نسبت به موضوع واکنش نشان داده و با آن درگیر می شود.
- **ارزش قائل شدن: (Valuing)** در این سطح از حوزه عاطفی، دانشجو برای موضوع یا پدیده مورد نظر ارزش و احترام قائل می شود.
- **سازمان دهی: (Organizing)** در این سطح از حوزه عاطفی دانشجو یک سازمان ارزشی را ایجاد کرده و برای موضوع یا پدیده مورد نظر یک جایگاه تعیین می نماید.
- **ایجاد شخصیت توسط مجموعه ای از ارزش ها: (Characterizing)** مجموعه ای از ارزش های درون فرد شکل می گیرد. این مجموعه از ارزش ها موجب می شود رفتار فرد بروز کرده و شخصیت فرد شکل بگیرد.

ذکر این نکته لازم است که طی مراحل حوزه عاطفی بدون ایجاد شناخت درست در فرد می تواند خطرناک باشد. به عبارت دیگر فردی که به سطوح شناختی توجه لازم را ندارد و در سطح بالایی از سطح ارزشی است نمی تواند رفتار خوبی را از خود بروز دهد.

ج) حوزه سوم بلوم - حوزه روانی حرکتی:

حوزه روانی حرکتی مربوط به سطوح حرکتی است که به ویژه در بالین و فعالیت های عملی که نیازمند انجام حرکات دقیق هستند کاربرد دارد. بر اساس اصلاح هارو (۱۹۷۲) بر طبقه بندی حوزه روانی حرکتی بلوم، مراحل زیر را می توان در این حوزه در نظر گرفت:

- واکنش های خودکار (Reflex movements)
- حرکات جنبشی ساده (Basic fundamental movement)
- ادراکی (Perceptual)

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان

- فعالیت های جسمی (Physical activities)
- فعالیت های حرکتی نیازمند مهارت (Skilled movements)
- ارتباط غیر مستقیم یا زبان بدن (Non-discursive communication)

واحد برنامه ریزی آموزشی دانشگاه ع.پ.ب. گیلان